

Ser du hva dette er?

Fossiler fra et museum? Verdifulle edelsteiner? En skjellsamling, kanskje? Prøv igjen.

Av Axel Munthe-Kaas Hærland | Publisert 11.05.2020

Del | Last ned

Klarer du å se hva dette er? Foto: Getty Images

Se det for deg: Du sitter på en helt vanlig badestrand. Rundt deg er det bølger som slår, svaberg og måkeskrik, barn med bøtte og spade – og masse sand. Tonnevis og tonnevis med sand. Men når du fyller hånden din og lar kornene renne sakte mellom fingrene, har du noensinne tenkt over hva denne sanden egentlig består av?

En fascinerende verden

Bildene du ser på disse sidene, er av helt vanlig sand fra ulike verdensdeler. Sand som er blitt sanket inn, sortert, forstørret og fotografert under et kraftig mikroskop.

– Når vi ser nærmere på bare en liten klype sandkorn, er det en fascinerende verden som trer frem, sier Anders Romundset, forsker ved Norges Geologiske Undersøkelse.

– Disse bildene er et godt eksempel på at vi ikke bare kan stole på øynene våre for å forstå hvor vakker og innholdsrik naturen er.

Forstørret 300 ganger

Sanden vi ser på bildene, er hentet inn fra strender i Frankrike (Bretagne), Indonesia (Raja Ampat) og USA (Bahamas). I hånden din ville dette sett ut som vanlige sandkorn – små, runde og irriterende på brødskiva. Men når sandkornene er forstørret opptil 300 ganger, oppdager vi at de egentlig er knøttsmå biter av koraller, fossiler og mineraler. Vi ser også flere sneglehus, en rekke småstein i ulike farger og – ikke minst – skjell.

– Bildene vi ser fra Frankrike, består hovedsakelig av skjellsand, som er veldig vanlig også langs norskekysten. Faktisk er skjellsand en viktig norsk ressurs som blir brukt blant annet som mat for høns og til jordforbedring, forteller forskeren.

Sand er egentlig knøttsmå biter av koraller, fossiler, mineraler, sneglehus og skjell. Foto: Getty Images

Sandfabrikken Norge

Hva gjør egentlig at sand ser så forskjellig ut fra sted til sted?

– Sandens utseende er avhengig av historien de ulike kornene har, sier Anders. – Sand som stammer fra berggrunn, for eksempel fra bergartene granitt eller basalt, har blitt slitt ned av naturkreftene over lang tid. Denne forhistorien vil bestemme om sanden blir lys eller mørk, rundt eller kantete, grov eller finkornet.

Naturkreftene produserer faktisk enormt mye sand i Norge hver eneste dag.

– Det er fordi vi har veldig mye regn, vind og slitasje fra isbreer, forteller Anders. – Sand du finner i ørkenen, for eksempel, vil sannsynligvis være mye eldre og mer kantete i formen, fordi sandkornene i en ørken blir fraktet rundt med vinden og ikke i vann.

Kloden vår

Hav og vann

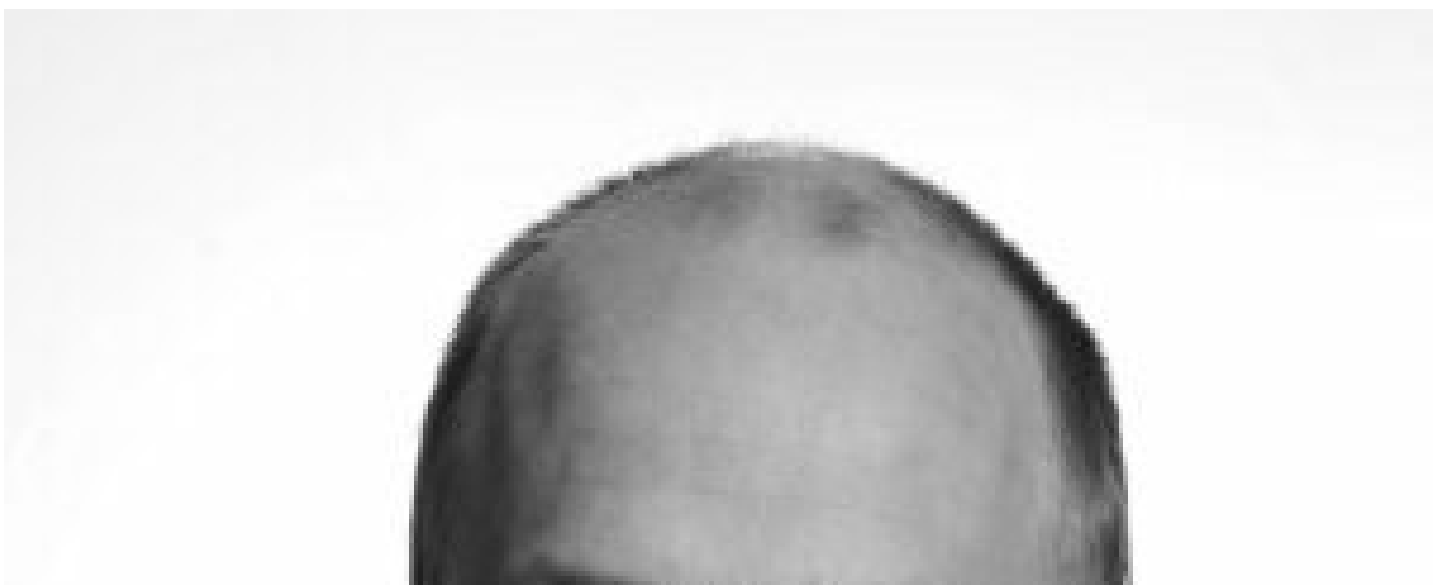
Steiner og vulkaner

Dinosaurer og fossiler

Forsk på gjørme

Det er slett ikke bare sandkorn som er vakrere og mer spennende i formen enn man skulle tro. Hvis du forstørker noe så "kjedelig" som gjørme, vil du nok bli overrasket over hvor mye spennende du får se. Anders anbefaler deg å teste det ut:

– Henter du for eksempel opp en neve med gjørme fra bunnen av en innsjø, er det utrolig hvor mange smådyr og planterester du kan studere. Og alt du trenger for å få tilgang på denne verdenen, er et helt vanlig mikroskop!

Anders Romundset er geolog. Foto: Privat

Elever forsket på sand

Nyeste innhold om kloden vår

Djvelens fotspor - hvem gikk oppover vulkanen for 350 000 år siden?

Publisert: 11.05.2020

Verdens nordligste korallrev

Publisert: 05.02.2020

Steinen som Norge er laget av

Publisert: 22.01.2020

[Se flere](#)
